

HIZKUNTZAN ERE, KIROL HEZITZAILEAK HAURREN EREDU

Kirola D ereduan, noizko? Nork eta zer egin genezake gazteen euskarazko kirol jarduna ziurtatzeko? Galdera horien bueltan antolatu zituzten apirilaren 21 eta 22an Udaleko Euskara Zerbitzuen Topaketak Lasarte-Orian (Gipuzkoa). Hezkuntza arautuan euskarari garrantzia ematen zaion modu berean hezkuntza ez arautuan ere euskara sustatzeko beharra azpimarratu dute. Izan ere, bereziki kirolak gazteen aisialdiko denbora zati handia okupatzen duela aintzat hartuta, euskaraz egiteko aukera bermatu beharra dago.

Malen Aldalur Azpillaga

@malenaldalur

Horretarako hainbat jarraibide eman dituzte topaketetan, eta datozen lerrotan hiru adibide jaso ditugu: Burlatako Futbol Eskola, Irungo kirol eskola eta Arabako Foru Aldundiak aisialdia euskaraz sustatzeko egindako gida.

Burlatan, futbola euskaraz

Burlatan (Nafarroa), Burlatako Futbol Eskola sortu zuten hainbat gurasok 2009. urtean, kirola eta euskara eskutik helduta. Sortzaileek eta sustatzaileek azaldu dutenez orain arte Burlatan, eta Nafarroan orokorrean, euskarari lotutako politikak oso erasokorrak izan dira. Zailtasun ugari aurkitu dituzte bidean, baina gaur egun umeez euskaraz eta euskal giroan gozatzen dute futbolaz.

“Burlatan, kirol bakoitzak bere kasa funtzionatzen du eta kirol patronatua da guztia koordinatzeaz arduratzen dena”, lehen ez zegoen aukerarik kirola euskaraz egiteko, eta egoera horren aurrean futbola euskaraz praktikatu ahal izateko borroka abiatu zuten 2004an;

bost urteren ondoren lortu zuten azkenean Burlata Futbol Eskola. Ez da noski, herriko futbol talde bakarra. Aurretik ere bazegoen Burlades Futbol taldea herrian, zeinak gaztelania hutsean funtzionatzen duen. Bien arteko aldea nabarmena da: “Guk filosofia argia daukagu: Futbola euskaraz”.

Kirola euskaraz egiteko erabiltzen duten strategiari dagokionean Burlata Futbol Eskolakoak bat datoz Larrañagarekin: “Umeak eroso sentitzea nahi dugu, ez dizkiegu gaizki esanak zuzentzen. Umeak eroso eta gustura sentitu behar du; helburua eremua babestea da”, azaldu dute.

Horrelako ekimen bat sortzeak denen parte-hartzea eskatzen du: hasieran ez zituzten diru laguntzak jasotzen, eta kirola euskaraz egin ahal izateko gehiago ordaindu behar izatea bidezkoa ez zela ondorioztatuta, beste leku batzuetatik lortu behar izaten zuten finantzazioa. Gaur egun, umeez gain, gurasoek, udalak, herriko komertzioek... ere la-

Burlatako Futbol Eskola (ezkerreko argazkian) 2009an sortu zuten hainbat gurasok. Eskuinean, Irungo eskola kirolako partaideak. Argazkiak beraiek utziak dira.

guntzen dute Burlatako Futbol Eskolak aurrera jarrai dezan: “Partaidetza nabarmena da partidetan, guraso asko aritzen dira laguntzen, taberna ere jartzen dugu, eta euskal musika bozgorailuetatik; oso giro polita sortzen da”.

Orain, Burlatako kirol patronatuaren baitan dago futbola euskaraz egiteko aukera, eta azaldu dutenez, harreman ona daukate gainerako kirol taldeekin. Horrez gain, Nafarroan euskaraz aritzen diren gainerako futbol taldeekin topaketak egiten dituzte; “umeak elkarren artean sozializatu eta euren arteko harremanak euskaraz sortzeko”.

Irunen 35 kirol hezitzaile

Irunen ahalegin berezia egin dute eskola kirola euskalduntzeko. Udaleko eta BPXport enpresako zenbait arduradunek azaldu zuten proiektua.

Duela 11 urte Irunen ume gehienek gaztelaniaz hitz egiten zuten kirola egiten zutenean. Pazientziarekin eta denborarekin euskaraz aritzea lortu dutela

azaldu dute. Horretarako, begiraleen formakuntzan eta profesionalizazioan egin dute apustua. “Begiraleak eta gurasoak erreferentzia dira umeentzat eta berebiziko garrantzia du horiek zein hizkuntzatan hitz egiten duten”. Begirale lanetan arituko direnak denbora gehiagoz eta formakuntza hoberekin aritzeko lanpostu publikoak sortu zituzten: gaur egun 35 kirol hezitzaile ari dira lanean. Euskararen erabileran eragin eta hezitzailea izan nahi duen programa osatzea da helburua.

Udaleko ordezkariak azaldu dutenez, azken urteetako datuetan ikus daitekeen euskararen erabilerak nabarmen egin du hobera, nahiz eta oraindik hainbat arlotan hobetu beharra nabaritu duten. Epaileak eta boluntarioak kirol eskolaz kanpokoak direnez, ezin dute oraindik haien gutxieneko euskara maila ziurtatu. Bestalde, eskola kirolean neska gutxi ari dela ohartu dira eta egoerari buelta emateko beharra aitortu dute.

Hainbat gako azpimarragarri aipatu dituzte, beraz, kirola eta orokorrean aisialdia euskaraz egiteko: euskara jardura eta sentipen positiboekin lotzeko ahalegina egin –saihestu zuzentzea–, euskarari buruz gutxiago eta euskaraz gehiago hitz egin, eta begiraleen eta hezitzaileen profesionalizazioa bultzatu. ■

ARABAKO BEGIRALEENTZAKO GIDA

Begirale, begira egotetik ekitera izenburupean hitz egin zuen Jokin Larrañaga Arabako Euskara Zerbitzuko buruak. Haren hitzetan euskaraz ikastetik euskaraz bizitzera igarotzea da gakoa. Izan ere, Arabako datuen arabera, gazteen erabilera %16koa da, D ereduko ikasleek eskolan baino ez dute erabiltzen euskara; aldiz, eredu bera aisialdira estrapolatu eta begiraleak horretarako prestatuz gero erabilera %14 handituko litzatekeela azaldu du: “Euskara sozializatzeko erabiltzean dago gakoa”.

Eskolan euskaraz ikasteaz gain, autobusean, jantokian, bazkalosteko tartean eta eskolaz kanpoko jardueratan euskaraz egiteak euskararen erabilera nabarmen areagotuko luke. “Ez da D ereduan bakarrik eragin behar, ez da kirolean bakarrik eragin behar; euskarak leku guztietan izan behar du presentzia”, uste du Larrañagak. Horretarako, ezinbestekoa da aisialdian edo eskolaz kanpoko ekintzetan begirale direnak formatzeta. Arabako Foru Aldundiak *Haur eta gazteen jardunerako hezitzaileentzako gida* atera du euskaraz sociali-

zatu eta euskararen erabilera handitzeko beharrezko gakoa emateko.

“Euskaraz bizipenak behar dituzte”, dio Larrañagak. Azaldu duenez, euskara eskolarekin soilik lotzen badute, hizkuntza horrekin harremana ahula izango da. Egunerokoan euskara entzuten eta erabiltzen badute, aldiz, euskaraz bizipenak izango dituzte; “eta hori da bidea euskara eurenganatzeko”.

Bi ideia nagusi azpimarratu zituen Larrañagak: “Ez da eraginkorra etengabe euskaraz hitz egiteko errepikatzea edo euskaraz ez egiteagatik errudun sentiaraztea”; eta “ez hitz egin hainbeste euskarari buruz eta hitz egin gehiago euskaraz”. Euskara gustoko egoerakin eta bizipen positiboekin lotzea da helburua, eta begiraleek horretan lagundu behar dutela uste du. Hori lortzeko gakoa elkarrizketak sortzea, gorputz hizkera eta mimika erabiltzea, eta errefortzu positiboak ematea izan litezke, besteak beste.

Begiraleentzako gidak lau alor lantzen ditu: kultura, aisialdia, euskara eta kirola.